

DÉLMAGYARORSZÁG

78. évfolyam, 14. szám
1988. január 18., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Nálunk a munka...

Morgolódtam nekem a minap néhány idősebb mesterember, s kértek, tegyem közbe véleményüket. Mert ők, bizony, aggódnak. Mэгhózzá a nagy hajtás miatt. Közmondásokat emlegettek arról, hogy „egy rókáról nem lehet hét bőrt lenyúzni”, meg hogy „hamar munka ritkán jó”. Vagyis hát: „Mi lesz itten minálunk, ha az emberek nagy része rákényszerülve a pénz utáni hajszára, egészsége rovására is, az önkiszákmányolás határáig gúrcól? És a gúrcolás mikor volt azonos a munkával?”

Tény, hogy mindenkinek kell a pénz. Sőt egyre több pénz kell a megélhetéshez, az elfogadható élet-színvonalhoz — a munka mindinkább anyagi létünk (pénz)forrásává válik. Több pénz kell, hát többet dolgozunk (s vannak, kik többet ügyeskednek). S felpörgetjük a tempót, mert az az érdekünk, hogy hajt-sunk, és minél többet keressünk. Nosza, végezzük csak el minél rövidebb idő alatt a soros munkánkat, hogy mielőbb elkezdhessük a következőt, mert több meló több pénz hoz.

Hogy a jobb munkának is több pénz forrásává kellene lennie, arra mostanság mifelénk kevés a precedens. Ki ér rá ebben a hajtásban a minőségre figyelni? S aki netán ráér erre, azt ki veszi észre, ki fizeti meg érdemei szerint? Nem a precíz, tartós, jó munkát végző mesterember áráira morgunk-e, ha magasabbnak találjuk a ripsz-ropsz dolgozó, alkalmi szerelő munkájánál? Vajon többet keres-e az üzembelen az, aki minőségi munkát végez, mint az, akinek „ég a keze alatt a meló”, de égetnivaló a teljesítménye is? Díjazzák-e, ha a tervező igazán új, takarékos, szép, korszerű megoldásokon töri a fejét, s nem nyugszik bele a rutinmegoldásokba? A pedagógusnak jár-e valami elismerés azért, ha tanítványai kimagasló eredményeket érnek el? Sorjázhathatnánk még számtalan hasonló kérdést, a válasz valahogy úgy hangoznék, sajnos: nem jellemző.

Mert a munkavállaló nálunk manapság szinte kizárólag pénzérdekeltségű. S nem azt díjazzák, hogy „pontosan, szépen”, precízen, lelkiismeretesen, celszerűen, jó minőségben, közmegelegedéssre dolgozik-e. Az ilyen munkavégzésre sok helyütt, sajnos, a lehetőségek sincsenek meg, a körülmények sem adottak hozzá. Unásig ismertek a munkafeltételek hiányosságai, a szervezatlenség problémái, a bérezés, az anyagi és erkölcsi elismerés anomáliái. Mondogatjuk, sorolgatjuk — csak éppen nem változtatjuk őket. Pedig nagyon megérett rá az idő!

Az önmagukat hetedik bőrükig kihajtó, hamar munkát végzők miatti aggodás igen-igen időszerű. Mert ebben az emberföltő aggodásban benne foglaltatik a munka féltése is. Hiszen az embert próbáló hajszában munkapróbálás is van, s miként fogatkozik az erő, úgy apadnak a munka pluszt adó értékei is. S féltő, hogy későn döbbenünk majd rá, mennyire nem megy nélkülük.

Nem mehet, mert a munka nemcsak anyagi létforrás, hanem alapja erkölcsiségünknek is, örök emberi értékek hordozója. A munka teremti meg az ember társadalmiságát: nyújt lehetőséget az embernek az értelmes életre, képessége kibontakoztatására, alkotásra, sikerélményre, a személyiség fejlődésére, a másokkal való együttműködésre, kapcsolatokra, szolidaritásokra — az emberségre. Az emberségre, aminek számos jegye, értéke is a munkához kapcsolódik. Elég csak a kötelességtudatra, a fegyelmezettségre, a szorgalomra, a becsületességre, a hivatástudatra, az értelmes cselekvés örömeire, az önépítésre és -kibontakozásra, a közösségteremtésre, az ön- és közbecsülésre gondolni. Csupa-csupa olyasmi, ami nélkül az emberi létezés csak keservesebb lehet, a mostaninál dültebb és hajszásabb. Ugye, nem nehéz elképzelni, hová vezet, ha a munka nem nevel kötelességtudatra; ha lehet fegyelmeztellenül és rosszul végezni, lógni, sumákolni, vagy éppen csak összeválni; ha nem lelteni benne semmi örömet csak fáradtságot és verejtéket; ha nem ad lehetőséget semmiféle elismerésre egyénnek se, köznek se? Csak lesz, mint egykoron volt — lélekölő robot...

Erről megelégedezni a rettentő hajtásban rettentő hiba lenne! Körülményeink megváltoztatását nem érhetjük el kizárólag gazdasági és pénzügyi eszközökkel. A megújulási folyamatba valamit vissza kéne lopni az erkölcsi ösztönzés lehetőségeiből is. Igaz, hogy a hajdani jelszót, miszerint „nálunk a munka becsület és dicsőség dolga”, régesrégem megemésztettük az aranytojást tojó tyúkkal együtt, s elfeledtük, mert az élet mást diktált. De azt semmiképpen sem lenne szabad elfelednünk, hogy a munkának anyagi értékei mellett emberi értékei is vannak!

Ezekért aggódnak az idősödő mesteremberek. Szerintük nemcsak a pénzért kell dolgozni, hanem a munka örömeért, élvezetért, hasznosságáért, sikeréért, a szép és jó munkával kivívott elismerésért és hírnévért, a mesteremberi öntudatért és önbecsülésért is. Azaz, emberi minőségünkért. Ami természetesen kapcsolódik munkánk minőségéhez. Amire sokkal, de sokkal jobban kellene figyelnünk!

Szabó Magdolna

Biztató tendenciák

Fraknóy Gábor
Szeged gazdaságáról

Az idén januárban a magyar gazdaságban kevesebb teret kapott a korábban szokásosnál az elmúlt év tendenciáinak latolgatása. Sokkal több szó esik a jövőről. A közvélemény és a gazdasági vezetés felfokozott érdeklődéssel figyeli, látszanak-e már a stabilizáció és a kibontakozás első jelei. Az országos képet különböző elemzésekből már ismerjük. De hogyan indulnak a gazdaság új folyamatai Szegeden? Főként erre a kérdésre választ keresve kértünk beszélgetést Fraknóy Gábortól, az MSZMP Szeged Városi Bizottsága gazdaságpolitikai témákban illetékes titkárától.

— *Habár elég nagy 1988. január elsejétől a szabályozók változása, nem hagyhatjuk figyelmen kívül a legutóbbi hónapok teljesítményét. Hogyan alakult a szegedi gazdaság 1987. évi eredménye?*

— Örömmel mondhatjuk el, hogy városunk ipara az országos átlagnál jobb teljesítményt ért el. Külön örvendetes az ország számára oly fontos tőkes export Szegedről és környékéről származó részének jelentős növekedése. A régóta jól teljesítő vegyipar mellé tavaly felzárkózott az élelmiszeripar is. Néhány olyan termékben érték el nagy többletkivitel, amit jó technikai körülmények között gyártanak, és talán ez a felfutás sem egy évig tart. Ilyenek egyes paprika-termékek, konzervek és szálamiféleségek. A vegyipar dinamizmusa kicsit csökkent, de még mindig nagyon jó a helyzete. Abban, hogy a felfutás üteme kicsit visszacsúszott, jelentősen közrejátszott, hogy az importanyag-ellátásban szinte az egész évben bizonytalanság volt. Nagyon jó évet zártunk az NKfV szegedi üzeme is, a gázfeldolgozásból származó termékeinek tőkes exportja nagymértékben emelkedett. Szép a kéziszerszámgyárnak és az Ikarusnak a teljesítménye is. Jó évet zárt a Magyar Kábelművek, mint nagyvállalat is, de ezen belül rendkívül jó éve volt a Szegedi Kábelgyárnak. A szövetkezeti ipar kimagasló produkcióját érte el a Szevafém. A könnyűiparon belül már sokkal differenciáltabb a kép. Mig nem kell szégyenkeznie eredményei miatt a Szegedi Ruhagyárnak, a Szegedi Textilműveknek és a Hungarohemp sem zárt rossz-szal, addig a Mino több mint hibás üzletpolitikája miatt — amibe beleszólása sem volt a szegedi gyárnak — nagy bajban van. Elismerésre méltóak a Pannónia szegedi üzemének és a Szűcs-és Szabóipari Szövetkezetnek az exporteredményei. Az iparban nincs veszteséges gazdálkodó egység, így jó bázissal indulhatott az 1988-as év.

Az építőiparban, úgy tűnik, túljutott a holtponton az SZMMV, jobb minőségben és lényegesen nagyobb pontossággal végezte el munkáit, az elmúlt év rekordnyereséget hozott a vállalat életében. Az Építőipari Szövetkezet, ha a korábbinál kisebb nyereséggel is, de jó évet zárt. A Délép túljutott a pénzügyi gondokon, azonban még van vesztesége. Valamelyest javult a munkájának minősége, s a határidők betartásáért is tettek. A holtponttól való elmozdulásban lényeges szerepe volt az új, koncepciózus, határozott stí-

lusú vezetésnek. Nem a régi Délépet rekonstruálták, hanem egy új Délép építésébe kezdtek.

A mezőgazdaság a szélsőséges időjárás ellenére viszonylag sikeres évet zárt. Úgy tűnik, nincs veszteséges szövetkezet, pedig a homokon gazdálkodók a szőlő- és gyümölcstermés kiesése miatt nagyon kemény munkára kényszerültek; sikerrel helytálltak, néhány szakszövetkezet a csodával határos módon maradt talpon.

— *A szabályozók már ismertek. Arról is lehetnek információink, hogy mit tesznek a gazdálkodó egységek az új követelmények alapján. Mennyit lehet előre látni 1988 folyamataiból most, január első napjaiban?*

— Azt hiszem, nem kis eredmény, hogy a bérbruttósítást saját forrásból szinte mindenütt sikerült megoldani. Ez alól csak talán egy-két szolgáltató vállalat a kivétel. A gazdálkodóknál a nyereségszökkenés várhatóan mintegy 30-70 százalékos lesz. A különböző hatásokat most még nehéz lenne megítélni; legalább fél évek el kell telni, amíg ezekről a mechanizmusokról megalapozott véleményt mondhatok. Ellentmondások a hatásokat előrejelző számítások. Véleményem szerinti kár, hogy a változás nem volt teljes körű. A „csomagból” nagyon hiányzik a bérréform és ez jelentősen hátráltatja az emberi alkotótévékenység kibontakoztatását. Nem feltételezem, hogy az új körülmények között a gazdasági vezetők teljesítmény nélküli kifizetéseket engednék meg maguknak. Értelmetlen számomra, miért

feltételezi a munkaügyi kormányzat, hogy az ipari vezetők szórják a pénzt bérre. Eddig ez azért történt meg, mert a felelőtlen kifizetéseknek nem volt igazán következménye.

— *Jelentősen csökken az élelmiszeriparban az állami támogatás mértéke. Hogyan érinti majd ez a szegedi vállalatokat?*

— Ezt sem lehet ma még pontosan megítélni, csak a tendenciák láthatóak. A szocialista export támogatása csökken. Ennél kisebb mértékben fogy a tőkes kivétel szubvenciója. Úgy tűnik, ez a szegedi vállalatok pozícióit nem rengeti meg. Azt azonban el kell érni, hogy erősödjön a gazdálkodói szemlélet. Hogy a vállalatok biznak a jövőben, arra utal, hogy a fejlesztésekről nem mondtak le. A paprikafeldolgozó és a konzervgyár például exportfejlesztésre vett fel hitelt.

— *A szegedi ipar problémás ágazatának tűnik a könnyűipar.*

— Így van. Ezen a területen nagyon differenciált a kép. Talán minden vállalatára igaz az ágazatnak, hogy a jövőben kisebb mennyiségben, de lényegesen jobb minőségben kell gyártani. Legnagyobb gondok a cipőiparban vannak. Ha a nagyvállalat termelési nagyságrendje szűkül is, azért jelentősen idősízkban a textilművek. Úgy tűnik, a ruhagyár stabil tőkes vevőre talált, de ez sem jelent dinamikus termelésbővítést. A Hungarohemp termelési szerkezetének lényeges átalakítására szorul. A faiparnak is jobb minőségű termékeket kell gyártania. Arra kell számítani a könnyűiparban, hogy a piacon a munka nehezebb lesz, a hazai kereslet szűkül és közben belföldön is nő a verseny.

— *A pártalapszervezetekben fokozódott-e a gazdaságsegítő munka az MSZMP KB 1987. július másodikai határozata után? Megfelelő-e a párttagok aktivitása városunkban?*

— Minden alapszervezetben elkészült a helyi program, s ennek végrehajtását a

párttagok többsége óhajtja. Mindazonáltal van kétkedés, bizalmatlanság is. Nagy a várakozás ma az emberekben az ország dolgai iránt. A tagkönyvsere kapcsán folytatott beszélgetésekből kitűnt, hogy a többség óhaja: az önsajnálaton végre túl kellene már lépni, és a munkát — a legfelsőbb irányító szervezettől, a végrehajtás minden szintjétől — komolyan kell venni. El kellene már hinni, hogy képesek vagyunk jelenlegi helyzetünkben kilábalni. A letargia semmi jóra nem vezethet. Segítheti a mozgósítást az ideológiáról, s a párt vezető szerepéről szóló tézisek most zajló vitája. Talán egyre többen értik meg, hogy nemcsak a gazdasággal szembeni elvárásokról, hanem az egész társadalom életének felpozíciójáról van szó. Ez a tudat tömegeknek adhat bizalmat a program végrehajtásával kapcsolatban. En ügy érzem, az utóbbi hetekben a tenni akarás városunkban is erősödött.

— *Azt hiszem, érthető, hogy az emberek egyre inkább a változások konkrét jeleit várják.*

— Az elmúlt fél év szerintem bizonyította, hogy a termelésben képesek a gazdálkodó egységek gyors eredmény produkálására is. Nem számszerűen a forintokra gondolok, hanem tendenciákra, amelyek a jövő szempontjából mindenképpen biztatóak. Néhány hónappal ezelőtt kezdődtek el svéd, francia, osztrák partnerekkel szegedi vállalatok tárgyalásai — vegyes vállalatok létesítésére. S úgy tűnik, ezek hamarosan megalkulhatnak. Jó kezdeményezés a Vidia kereskedőházi szervezetté való átalakulása, a konzervgyár és a Délép összefogása hűtőház létesítésére, a vámszabadterület megalapítása. Egyre erősödik az önálló szegedi bank és önálló, helyi központú külkereskedelmi vállalat létrehozásának gondolata is. Kiderült az elmúlt időszakban, hogy a vállalkozó kedvű emberek hetek alatt megoldhatják a Hungária Szálló régóta húzódo problémáját. Ennek példáján talán alkotó gondolatok születnek majd az új-szegedi Tisza-parti szabad terület beépítésére és jó hasznosítására is. Óriási az érdeklődés Szeged és Odesza vállalatai közötti együttműködés iránt. Tíz-tizenöt témában kölcsönösen komoly lépéseket tesznek a kapcsolatok felvételére. Tehát: egy folyamat mindenképpen elindult. S az is bebizonyosodott, hogy van a jó célokra összeszedhető pénz is. Ezért kell az új formákkal, a bennük rejlő lehetőségekkel élni. Az is biztos, hogy új emberek is — mégpedig nem kevesen — kellene a vezetésbe. Elég csak az SZMMV-nél, a Délépnél, s a Zöldépnél az első számú vezetők cseréjének pozitív példájára gondolni. S persze a bizakodást alátámasztja, hogy elindult a vállalatokon belüli vállalkozás is, az önálló elszámolási rendszerben dolgozó, egyre szaporodó egységek feltétlenül segíthetik a szegedi gazdaság új pályára állítását.

Böle István

A szegedi szálamiból többet adtak el tavaly, mint korábban — kemény valutáért